

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/ 66 /2018/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

213/2018. (IX. 27.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos ¹2018. február 19-én, postai úton előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2018. szeptember 27-én megtartott ülésén hozott állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2018. február 19-én postai úton terjesztett elő panaszt a vele szemben 2018. február 18-án foganatosított rendőri intézkedéssel szemben.

I.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2018. február 18-án délelőtt három rendőr ráordibált, hogy személyit és lakcímkártyát kérnek tőle. A panaszos megkérdezte, hogy miért, hiszen semmi rosszat nem tett. A panaszos véleménye szerint, hogyha nem lett volna olyan ember körülöttük, akkor pofont is kapott volna. A panaszos előadta, hogy le van százalékolva, nehezen lát, egyedül él. A rendőrök a panaszos előadása szerint lefogták és levették róla a szemüveget, pedig van róla papírja, hogy fényérzékenyek a szemei. A panaszos meg is büntették 50.000 forintos bírsággal, továbbá úgy bántak vele, mint egy kutyával.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az illetékes rendőri szervtől, valamint kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumok és a konkrét kérdésekkel kapcsolatos rendőrségi álláspont megküldését.

1) A feljelentés szabálysértési ügyben című dokumentum szerint M. J. r. főtörzsőrmester, H. J. r. főtörzsőrmester és P. A. r. törzsőrmester foganatosították az intézkedést a panaszossal szemben.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A dokumentum szerint a szabálysértés 2018. február 18-án 8 óra 28 perckor történt, a panaszos által elkövetett 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (továbbiakban: Szabs. tv.) 207.§-ába ütköző és aszerint minősülő Személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése szabálysértés elkövetése miatt az alábbi tényállás alapján.

A rendőrök N. Településen, a K. úton levő vásárcsarnok emeletén, szolgálatuk teljesítése során vonták intézkedés alá a panaszost. Az igazoltatásra azért került sor, mert a panaszos a rendőröket észrevette a vásárcsarnokban, és egyből, hirtelen gyanúsán kezdett el viselkedni, zavart lett, és szemmel láthatóan próbált a rendőröknek hátat fordítani.

Amikor az intézkedő odaért hozzá, a személyazonosságának igazolására szólította fel a panaszost, megkérte, hogy amennyiben van nála személyazonosító igazolvány, vagy egyéb személyazonosság igazolására alkalmas igazolvány, vagy más okmány, akkor azt adja át ellenőrzés céljából. Erre a panaszos azt válaszolta, hogy „dehogyan adom, minek az neked”. Ekkor az intézkedő felszólította, hogy a törvény nevében köteles átadni a személyazonosság igazolására alkalmas okmányt, amennyiben van nála. Erre a személy azt felelte, hogy „akkor sem adom át, miért, mi lesz, mit csinálsz velem”. Az intézkedő ekkor újra felszólította, hogy amennyiben nem adja át az iratait, vagy nem hajlandó az adatait közölni, akkor elő fogja állítani a N.i Rendőrkapitányságra. Ezután még több alkalommal felszólította a panaszost, hogy igazolja magát, a többszöri felszólításnak az előállítás nyomatékos kilátásba helyezésé után tett eleget, elővette igazolványát és átadta.

Miután a panaszos átadta az igazolványát, az intézkedő felszólította, hogy vegye le a rajta levő napszemüveget, hogy a személyi igazolványon levő fotóval össze tudja vetni az arcát. Ekkor a panaszos közölte, hogy nem hajlandó a szemüvegét levenni, mert semmi köze a rendőrnek az ő szemüvegéhez. Többszöri felszólításra, az előállítás ismételt kilátásba helyezésére végül hajlandó volt levenni a napszemüvegét, amely szükséges volt a személyazonosságának megállapításához.

A panaszossal közölték, hogy cselekménye szabálysértést képez, amelyet nem ismert el, ezért ellene szabálysértési eljárást kezdeményeznek, ezt a panaszos tudomásul vette.

2) P. Á. c. r. törzsörmeister 2018. június 13-án, M. J. r. főtörzsörmeister 2018. május 14-én készült kiegészítő jelentéseikben az alábbiakat adták elő az intézkedéssel kapcsolatban.

A panaszost a Vásárcsarnok emeletén, a főbejárathoz közel vonták intézkedés alá 2018. február 18-án. Az intézkedésre azért került sor, mert a panaszos a rendőröket meglátva hirtelen gyanúsán kezdett viselkedni, ideges, zavart magatartást tanúsított, forgolódni kezdett, úgy helyezkedett, hogy a rendőröknek hátat fordítson, próbálta elkerülni a kontaktust. Mindezek miatt a rendőrökben felmerült, hogy zavart viselkedése utalhat arra, hogy esetleg jogszerűtlen cselekményt követett el. Ekkor a panaszoshoz mindhárman odaléptek, és igazolásra szólították fel. A panaszos ekkor kérdőre vonta a rendőröket, hogy miért akarják őt igazoltatni, hiszen nem tett semmi rosszat.

A rendőr megjegyezte jelentésében, hogy a panaszos fejkendőben és napszemüvegben volt az egész intézkedés lefolytatása során, ezen öltözet, amelyet a panaszos viselt rendhagyó volt: bent, a Vásárcsarnok épületében általában senki nem visel napszemüveget.

A panaszos az intézkedés során végig annak jogosságát firtatta, és nem akarta magát igazolni. Többszöri felszólítás után, az esetleges előállítás kilátásba helyezésé után volt csak hajlandó igazolni magát. Ezt követően többszöri felszólítás után volt hajlandó levenni a napszemüvegét, miközben végig azt firtatta, hogy fényérzékeny, és nem köteles a szemüvegét levenni a rendőri felszólításra. Ekkor a panaszossal közölték, hogy a személyazonosság igazolása végett rendőri felszólításra kötelessége levenni a szemüvegét. A rendőr megjegyezte továbbá, hogy a panaszos a részére átadott egy ambuláns lapot, amelyen 2014. évi dátummal szemészeti vizsgálat volt feltüntetve, azonban azon nem szerepelt fényérzékenység, sem az, hogy a panaszos nap- illetve gyógyszeres szemüveg használatára lenne utasítva.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (továbbiakban: Rtv.) és a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – **megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, valamint a VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, továbbá a XV. cikkben foglalt egyenlő bánásmód követelményét az alábbiak szerint.**

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vont-e intézkedés alá.

A panaszos állítása szerint minden ok nélkül vonták intézkedés alá, „nem tett semmi rosszat”.

A rendőri álláspont szerint az intézkedésre azért került sor, mert a panaszos a rendőröket meglátva hirtelen gyanúsán kezdett viselkedni, ideges, zavart magatartást tanúsított, forgolódni kezdett, úgy helyezkedett, hogy a rendőröknek hátat fordítson, próbálta elkerülni a kontaktust. Mindezek miatt a rendőrökben felmerült, hogy zavart viselkedése utalhat arra, hogy esetleg jogszerűtlen cselekményt követett el.

Az Alaptörvény Az Állam fejezetének 46. cikke alapján a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.

Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőrség feladata az Alaptörvényben meghatározott feladatok mellett a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem és az e törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bünfelderítési célú ellenőrzés, valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése.

A fenti általános hatásköri leírást egészíti ki az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdésében rögzített taxáció, amely tételesen meghatározza a rendőrség által, a hatáskörében ellátandó feladatokat. Jelen panaszügy szempontjából kiemelés érdemel e taxáció 1. pontja, amelynek értelmében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését.

Az Rtv. 2. § -ának (1) bekezdés második mondata úgy rendelkezik, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. E kötelezettséggel szorosan összefüggésben az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak - az e törvényben foglaltak figyelembevételével - engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A rendőrség a Testület megkeresésében kért pontos jogszabályi hivatkozásnak nem tett eleget, így az Rtv. szerinti jogalapot nem jelölték meg. A rendőri tájékoztatás alapján a Testület valószínűsítette, hogy az intézkedés jogalapjának az intézkedők az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontját tekintették, mely szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy

bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A rendelkezésre álló rendőrségi iratok az igazoltatás alapjául szolgáló körülményt így jellemezték: „A panaszos a rendőröket meglátva hirtelen gyanúsan kezdett viselkedni, ideges, zavart magatartást tanúsított, forgolódni kezdett, úgy helyezkedett, hogy a rendőröknek hátat fordítson, próbálta elkerülni a kontaktust, továbbá a panaszos fejkendőben és napszemüvegben volt, ezen öltözet, amelyet a panaszos viselt rendhagyó volt: bent, a Vásárcsarnok épületében általában senki nem visel napszemüveget.”. Ennek alapján a panaszost a rendőrök igazoltatták.

A Testület álláspontja szerint egy tény, vagy körülmény akkor teszi szükségessé az igazoltatást, ha az az objektív mérlegelés szerint a mindenkori tudományos és szakmai – különösen a kriminológiai, illetve kriminalisztikai – álláspontok alapján megalapozottan felveti a rendőri fellépés szükségességét. Minden ezzel ellenkező megközelítés kiüresítené a törvényi rendelkezést. A Testület megítélése szerint a panaszos nyugtalan, zavart viselkedése, megjelenése, ruházata olyan szubjektív nézőpont, amely még úgy sem felel meg a tudományos és szakmai követelményeknek, hogy az egyik rendőr ehhez hozzátette, hogy a viselkedése alapján felmerült, hogy szabálysértés, vagy bűncselekményt követhetett el a panaszos.

Amennyiben a Testület elfogadná, hogy esetlegesen az intézkedő rendőrök pusztán szubjektív nézőpontja elegendő lenne a rendőrség fellépésére, úgy figyelmen kívül hagyná az Alaptörvény egyenlő bánásmódról vonatkozó Szabadság és Felelősség fejezet XV. cikkében foglalt, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) követelményeit. A hivatkozott alaptörvényi és jogszabályi követelmények alapján elmondható, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, azaz Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.

Az Ebktv. 4. §-ának d) pontja alapján az egyenlő bánásmód követelményét a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során (a továbbiakban együtt: jogviszony) kötelesek megtartani.

Külön kiemelő, hogy az igazoltatás érinti az igazoltatás alá vont személynek az Alaptörvény Szabadság és Felelősség fejezet VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez való jogát is, hiszen az igazoltatás immanens fogalmi eleme a személyazonosság megállapítása.

A Testület megítélése szerint a panaszolt ügyben a rendőrök pusztán szubjektív nézőpontra alapozott intézkedése nem biztosított az Rtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek megfelelő célt és jogalapot, súlyosan sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát, az egyenlő bánásmód követelményét, valamint a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát.

2) A Testület ezt követően vizsgálta a panaszossal szemben tanúsított hangnemet és bánásmódot. A panaszos állítása szerint a rendőrök levetették vele a szemüvegét, annak ellenére, hogy közölte, hogy súlyosan fényérzékeny, és úgy bántak vele, mint egy kutyaival.

A rendőri tájékoztatás szerint a panaszossal közölték, hogy a napszemüveg levételére azért van szükség, hogy személyazonosságának megállapítása érdekében össze tudják vetni az arcát a személyi igazolványon szereplő fotóval, azonban a panaszos csak többszöri felszólítás után volt hajlandó levenni a napszemüvegét. Végig azt firtatta, hogy fényérzékeny, és nem köteles a szemüvegét levenni. Ekkor a panaszossal közölték, hogy a személyazonosság igazolása végett

rendőri felszólításra kötelessége levenni a szemüveget. A rendőr megjegyezte továbbá, hogy a panaszos a részére átadott egy ambuláns lapot, amelyen 2014. évi dátummal szemészeti vizsgálat volt feltüntetve, azonban azon nem szerepelt fényérzékenység, sem az, hogy a panaszos nap-illetőleg gyógyszemüveg használatára lenne utasítva.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelem és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezeten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel összhangban ugyanis az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számon kérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét, amelynek 1. pontja előírja: a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezeten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

a) A Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszossal a szemüveget indokoltan vetették le: annak érdekében, hogy személyazonosságát megnyugtatóan meg tudják állapítani, szükség volt arra, hogy az igazolvánnyal összevehető módon lássák a panaszos arcát. Ez az intézkedés nem volt alkalmas arra, hogy a panaszosnak bármilyen alapjogi sérelmet okozzon.

b) A Testület mérlegelte a panaszos által elmondottakat abban a kérdéskörben, hogy úgy bántak volna vele, mint egy kutyával. A panaszosi és a rendőri álláspont között olyan mértékű ellentét feszül az alkalmazott hangnem, és bánásmód tekintetében, amelyet a Testületnek – korlátozott eszköztárára tekintettel – nem állt módjában feloldani, így nem tudta a helyszíni cselekményeket ekörben rekonstruálni.

Mindezekre tekintettel a hangnem és bánásmód körében nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a szemüveg levetetésének kapcsán. Abban a kérdésben, hogy a panaszossal úgy bántak-e a rendőrök, mint egy kutyával a Testület nem tudott állást foglalni, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme ekörben nem megállapítható.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszolt ügyben a rendőrök pusztán szubjektív nézőpontra alapozott intézkedése nem biztosított az Rtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek megfelelő célt és jogalapot, súlyosan sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát, az egyenlő bánásmód követelményét, valamint a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát. A hangnem és bánásmód körében nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a szemüveg levetetésének kapcsán. Abban a kérdésben, hogy a panaszossal úgy bántak-e a rendőrök, mint egy kutyával a Testület nem tudott állást foglalni, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme ekörben nem megállapítható.

Mindezekre tekintettel a Testület súlyos alapjogsérelmet állapított meg, ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Mindezekre tekintettel a Testület súlyos alapjogsérelmet állapított meg, ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2018. szeptember 27.

Dr. Lukács Tamás
elnök

dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné Dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
előadó testületi tag